

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ochrana informací v činnosti správních orgánů

Předkládá: Martin Fekete

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Ochrana informací v činnosti správních orgánů“ vypracoval samostatně a s použitím odborné literatury a pramenů.

Plzeň, 15. dubna 2020

Martin Fekete

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Tomáši Loudovi za pomoc a cenné rady při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

OBSAH:

ÚVOD	1
1. VYMEZENÍ POJMU INFORMACE	2
1.1 VÝVOJ INFORMACÍ A JEJICH ŠÍŘENÍ	2
2. PRÁVO NA INFORMACE Z POHLEDU ÚSTAVNÍHO PRÁVA A MEZINÁRODNÍ KONTEXT	4
2.1 ÚSTAVNÍ POHLED	4
2.2 MEZINÁRODNÍ KONTEXT	5
3. PRÁVNÍ ZAKOTVENÍ PŘÍSTUPU K INFORMACÍM	7
3.1 ZÁKON O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM	7
3.1.1 Základní zásady zákona o svobodném přístupu k informacím	8
3.1.2 Vztah zákona č. 106/1999 Sb. k ostatním právním předpisům	8
3.2 ZÁKON O PRÁVU NA INFORMACE O ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ	9
4. VYMEZENÍ POJMU OSOBNÍ ÚDAJ	10
4.1 VÝVOJ OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ VE SVĚTĚ	10
4.2 MEZINÁRODNÍ DOKUMENTY V HISTORII VÝVOJE OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ	11
4.3 GENERAL DATA PROTECTION REGULATION NEBOLI GDPR	13
4.4 VÝVOJ A STAV OCHRANY OSOBNÍCH ÚDAJŮ V ČESKÉ REPUBLICE	13
5. INFORMAČNÍ POVINNOST	15
5.1 STÁTNÍ ORGÁNY JAKO POVINNÉ SUBJEKTY	15
5.2 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY A JEJICH ORGÁNY JAKO POVINNÉ SUBJEKTY	16
5.3 VEŘEJNÉ INSTITUCE JAKO POVINNÉ SUBJEKTY	16
6. ZPŮSOB ZÍSKÁNÍ INFORMACE	18
6.1 ZVEŘEJNĚNÍ	18
6.2 VYŽÁDÁNÍ	19
6.3 ODKÁZÁNÍ NA ZVEŘEJNĚNOU INFORMACI	20
6.4 ODVOLÁNÍ	21
6.5 ŽALOBA	21
7. OCHRANA INFORMACÍ	23
7.1 ODEPŘENÉ INFORMACE	23
7.1.1 Utajované informace	24
7.1.2 Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje	25

7.1.3 Příjemci veřejných prostředků	25
7.1.4 Ochrana obchodního tajemství	26
7.1.5 Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů	26
7.1.6 Podmíněné informace.....	27
7.1.7 Pravidelně zveřejňované informace.....	27
7.1.8 Ochrana duševního vlastnictví.....	27
7.1.9 Informace získané při inspekční, kontrolní a obdobné činnosti	28
7.1.10 Informace o trestním řízení	28
7.1.11 Další případy ochrany informací.....	29
7.2 MOŽNOST OMEZENÍ INFORMACE.....	29
7.2.1 Vnitřní pokyny a personální předpisy	29
7.2.2 Nehotové informace	30
7.2.3 Informace poskytnuté NATO a EU	30
8. ÚSTŘEDNÍ ORGÁNY VE VĚCI OCHRANY INFORMACÍ	31
8.1 ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ.....	31
8.2 NÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ ÚŘAD.....	32
8.3 MINISTERSTVO VNITRA.....	32
9. ZÁVĚR.....	34
10. CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ.....	36
11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	37
11.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY	37
11.2 LITERATURA.....	38
11.3 JINÉ ZDROJE	38
13. PŘÍLOHY	40

Úvod

Vstup do nového tisíciletí sebou přinesl velký technologický rozvoj, díky kterému se informace mnohem lépe zpracovávají, uchovávají a přenášejí mezi subjekty. Kvůli tomuto jevu má společnost mnohem snazší přístup k jakýmkoliv informacím, kterých stále přibývá. Není tedy divu, že se současné 21. století je označováno za dobu informační nebo věk informační exploze. Napovídá tomu i fakt, že informace jsou po celé světě a jsou všude, kde se nachází lidé, neustále vznikají nové a setkáváme se s nimi každý den a jen těžce se jim dá vyhnout.

V této práci se ovšem nebudou řešit každodenní informace, se kterými se člověk potká, ale informace ve spojení s právem. Právě v tomto odvětví jsou informace velice důležitou a ceněnou komoditou, ke které je potřeba mít zvláštní přístup. Právě tento přístup neboli právo na informace je zakotven v Ústavě, mezinárodních úmluvách a mnoha dalších zákonech. Takto zakotvené právo na informace napomáhá vidět občanům do struktury a činnosti státu a veřejné správy, což napomáhá větší transparentnosti a kontrole, ale ani toto právo není neomezené a musí existovat i ochrana informací což je hlavním tématem této práce.

V první kapitole, která je teoretická je zachycen pojem informace, tuto kapitolu chci zvolit jako první, protože pojem informace nás bude provázet celou prací, a tudíž je více než vhodné se plně orientovat, co to informace jsou. Na tuto kapitolu bude dále navazovat kapitola druhá a třetí, které pojednávají o již zmíněném zakotvení práva na informace. Čtvrtou kapitolu chci věnovat celou pojmu osobní údaj, což je informace o kterékoliv osobě a k tomu spjaté GDPR, jelikož bylo žhavým tématem předchozích několika let. V páté kapitole bude řečeno, které úřady mají povinnost poskytovat informace, aby následně mohlo být v šesté kapitole popsáno, jak o informace požádat. Nejrozsáhlejší sedmá kapitola se bude věnovat hlavnímu tématu práce, a to ochraně informací, a právě informací co jsou chráněné a v závěrečné kapitole budou popsány ústřední orgány a přidány přílohy.

1. Vymezení pojmu informace

Výraz informace si můžeme vyložit různě, v nejšířším pojetí lze hovořit o nějakém vjemu, který si subjekty mohou navzájem předávat nebo projevovat ať už verbálně či neverbálně. Můžeme tedy říci, že mezi základní definiční znak patří komunikace mezi dvěma subjekty, za které můžeme považovat např. na jedné straně veřejnou správu a na straně druhé fyzickou či právnickou osobu. V užším a vyhraněnějším významu vysvětluje pojem informace nejlépe zákon č. 106/1999 Sb. Zákon o svobodném přístupu k informacím „*Informací se rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.*“¹

Informací ale nemůže být výtvar, který si zakládá na fantazii a představivosti osob. Patří sem jakýkoliv vymyšlený obsah, který nevychází z reality ať už např. pohádky, povídky ale i filmy, seriály a ostatní výtvar narativního charakteru i když svým podáním mohou působit pravdivě.

1.1 Vývoj informací a jejich šíření

Velkým milníkem pro informace byl vynález knihtisku v 16. století a jeho následné rozšíření, který umožňoval zaznamenávat informace ve velkém měřítku. Od té doby informace prošly, dá se říci rychlým vývojem a změnami ve všech částech, a to ve vzniku, rozšíření, podobě, i ve funkci a využití. Faktorů, které tento vývoj a změny informací zapříčinily, bylo mnoho, mezi ty nejzásadnější můžeme považovat např. uvolnění dřívější uzavřené společnosti, které vytvořilo možnosti pro kontakty lidí a pro jejich vzájemnou komunikaci, umožnění přístupu ke vzdělání i lidem, kteří k tomu dříve neměli přístup, potřeba určitého stupně vzdělání při hledání zaměstnání.²

¹ § 3 odst. 3 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: 106/1999 Sb. 1999.

² MLEZIVA, Emil. *Diktatura informací: jak s námi informace manipulují*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 20. ISBN 8086898121.

Pokud jde o šíření informací, tak mají na rozdíl od ostatních oborů značnou výhodu, jelikož jsou ve všech ohledech potřebné a vyhledávané, a naopak jejich závislost na ostatních oborech není do značné míry taková, jak jsou ostatní obory závislé na informacích. Vytváření a množení nových informací je v dnešní době zvládnuto perfektně díky technologiím a platí, že zájem lidí o informace zvyšuje jejich produkci a zvýšená produkce informací zvyšuje zájem o ně.³

³ MLEZIVA, Emil. *Diktatura informací: jak s námi informace manipulují*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 21. ISBN 8086898121.

2. Právo na informace z pohledu ústavního práva a mezinárodní kontext

Právo na informace je jedno ze základních politických práv zakotvených v Listině základních práv a svobod. Je to subjektivní právo občanů vůči státu neboli orgánům veřejné moci, tyto orgány mají povinnost odpovídat na jednotlivé žádosti o poskytnutí informace a při tom i informovat o své činnosti.

Účelem tohoto práva je zabezpečit dostupnost a šíření informací mezi jednotlivými obyvateli státu. Tyto informace mohou občané získávat pasivním způsobem, ale mohou si o ně i zažádat, nebo je aktivně vyhledávat. To umožňuje všem obyvatelům státu se orientovat ve společnosti, ale i se na ní aktivně podílet.⁴

2.1 Ústavní pohled

Právo na informace se dle ústavního pořádku řadí do práv politického charakteru, takováto práva jsou zaručená Listinou základních práv a svobod. Politická práva lze chápat jako aktivita a zapojování občanů při správě věcí veřejných ve státě, ale i jako kontrola veřejné správy.⁵ Těmto právům jsou věnovány články 17 až 23 Listiny. Konkrétně právo na informace je definováno v čl. 17 Listiny.

Pokud se blíže zaměříme na tento článek najdeme v něm jak pozitivní, tak i negativní definice a vymezení. Mezi ty pozitivní patří odstavec 1 a 2, ty nám zaručují právo na informace a svobodu projevu. Právo na informace je většinou definované, jako informace vyhledávat, přijímat a rozšiřovat. Toto právo se realizuje tak, že státní orgány a instituce jsou povinny poskytovat informace o své činnosti všem fyzickým osobám, které uplatní svoje právo na konkrétní požadavek.⁶

⁴ Svoboda projevu a právo na informace v ČR In: *Ius Wiki* [online] 2012 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/ustavni-pravo/pfuk/ustavko/zkouska/otazka-42>

⁵ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 17. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁶ BREJCHA, Aleš. *Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 15. ISBN 80-85963-47-7.

S tímto souvisí odstavec 4 v čl. 17 Listiny, který upravuje negativní definici tohoto práva. Podle něj *Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*⁷ To v praxi znamená, že se může poskytnout jakákoliv informace, dokud zvláštní zákon nerozhodne o omezení poskytnutí té dané informace. Jako poslední se v čl. 17 Listiny nachází odstavec 5, který nám sděluje, že *státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanovuje zákon (Konkrétně zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím).*⁸ Právo na informace jako takové je ale i potřeba k realizaci dalších práv, jako například právo shromažďovací, petiční a sdružovací.

2.2 Mezinárodní kontext

Mezi důležité legislativní zdroje patří také mezinárodní smlouvy, jelikož také mohou upravovat základní práva a svobody. Jsou to mezinárodní smlouvy, kterými se Česká republika musí řídit podle článku deset Ústavy České republiky, ten říká: *„Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“*⁹

Prvním kompaktním soupisem lidských práv a svobod se stala v roce 1948 Všeobecná deklarace lidských práv přijata Valným shromážděním Organizace spojených národů, která se už o právu na informace jasně zmiňovala, ta v článku 19 uvádí *„každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmikoli prostředky a bez ohledu na hranice.“*¹⁰ Z pohledu informací je tento článek stěžejní a od této deklarace se později odvíjeli i pozdější mezinárodní smlouvy. Jednou z těchto smluv se stal i Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a dalším neméně důležitým dokumentem Úmluva o ochraně lidských práv a svobod.

⁷ čl. 17 odst. 4 Listina základních práv a svobod. 2/1993 Sb.

⁸ čl. 17 odst. 5 Listina základních práv a svobod 2/1993 Sb.

⁹ čl. 10 Ústava České republiky 1/1993 Sb.

¹⁰ čl. 19 Všeobecná deklarace lidských práv

Rada Evropy přijala v roce 1981 v souvislosti s ochranou a práva na informace Doporučení R(81)19 Výboru ministrů o přístupu k informacím v držení veřejných orgánů. Toto doporučení se věnuje otázce přístupu a poskytování informací, jako součásti požadavku otevřené a transparentní dobré veřejné správy.¹¹ Toto doporučení obsahuje osm základních principů svobody informací a těmito principy se řídí většina právních úprav.

Nejvýznamněji se k právu na informace vyjádřila Amsterdamská smlouva, ta pomocí svého článku 255 doplnila do Smlouvy o založení Evropského společenství právo na informace, konkrétně možnost přístupu k některým dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise. Nejedná se ovšem o právo všech fyzických nebo právnických osob, ale pouze osob s trvalým bydlištěm na území nějakého z členských států EU.

Později se k tomuto tématu vztahovala i řada směrnic, jako například Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru, ta má za cíl dosáhnout větší transparentnosti veřejné správy a rozšiřuje okruh působnosti na všechny subjekty veřejného sektoru. Další směrnicí je Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2003/4/ES o přístupu k informacím o životním prostředí. Už z názvu je patrné, že cíl této směrnice je zajistit subjektům lepší přístup k informacím o životním prostředí.¹²

¹¹ Dobrá správa v dokumentech Rady Evropy In: Ministerstvo vnitra ČR [online] 2008 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>

¹² KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 44-45. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

3. Právní zakotvení přístupu k informacím

Jak již bylo řečeno, právo na informace zaručuje každému Listina základních práv a svobod v čl. 17. Pokud se podíváme podrobněji na odstavce v této Listině, zjistíme, že některé jsou takzvaně „samovykonatelné“, což znamená, že je lze vymáhat přímo, bez pomoci běžného zákona, jedná se o odstavce 1 a 2. Naopak odstavec 4, vyžaduje ke své realizaci konkrétní zákon. Jinak řečeno, každý orgán veřejné moci musí poskytovat všechny informace, dokud zákon nestanoví, že určitá informace se nesmí nebo nemusí poskytovat, protože je chráněná.¹³

3.1 Zákon o svobodném přístupu k informacím

Jak bylo popsáno v předešlé části práce, je potřeba konkrétní zákon k realizaci určité části v čl. 17 Listiny základních práv a svobod. V ústavním pořádku České republiky jde o tzv. informační zákon, který nabyl účinnosti od 1.1.2000, je jím zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Ještě před tímto zákonem byl přijatý zákon 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Ten ale upravuje jen velmi konkrétní část informací a právo na ně.

Zákon 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím se inspiroval a přebral řadu myšlenek odjinud, například z amerického Zákona o svobodě informací, dále Mezinárodního paktu o občanských a politických právech

¹³ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 23. ISBN 80-7201-318-1.

3.1.1 Základní zásady zákona o svobodném přístupu k informacím

Jako každý zákon, tak i ten informační má určité základní zásady, na kterých je postaven a bez kterých by nemohl, nebo by nefungoval tak dobře jako teď. Mezi základní zásady zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím patří například posílení zásady publicity veřejné správy a oslabení překonaného principu diskrétnosti; na informace má nárok každá fyzická a právnická osoba; při žádosti o informaci není zapotřebí uvádět důvod; zásada přiměřenosti, což znamená, že informace se mohou poskytovat za poplatek, ale tento poplatek musí být přiměřený práci, kterou musel povinný subjekt vynaložit při jejich získávání; zásada primární publicity informací a z toho vyplívající povinnost považovat prvotně informace za poskytnutelnou; zásada řádného odůvodňování pokud je žadateli informace odepřena; Odepření části informace neznamená zamítnutí celé žádosti a poskytne se zůstatkové informace a poslední zásada kterou bych chtěl zmínit je přezkoumatelnost, tudíž možnost podat opravný prostředek při odepření přístupu k informacím.¹⁴

3.1.2 Vztah zákona č. 106/1999 Sb. k ostatním právním předpisům

Vztah Informačního zákona k dalším právním předpisům je definován a formulován hned v jeho úvodním paragrafu, protože v § 1 zákona č. 106/1999 Sb. se píše, že „*Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje pravidla pro poskytování informací a dále upravuje podmínky práva svobodného přístupu k těmto informacím.*“¹⁵ Informační zákon má tedy pozici zákona generálního či obecného, který se použije, pokud speciální zákon nestanoví jinak.

Další vztah k ostatním zákonům je obsažen v § 2 odst. 3 zákona 106/1999 Sb., který říká, že informační povinnost subjektů se nevztahuje na poskytování informací podle tohoto zákona, jestliže požadovaný okruh informací má vlastní právní úpravu, podle které se poskytují.

¹⁴ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 55. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

¹⁵ § 1 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

Může jít například o průmyslové vlastnictví nebo údaje vedené v centrální evidenci účtů atd.¹⁶

3.2 Zákon o právu na informace o životním prostředí

Právo na informace o životním prostředí je zaručeno čl. 35 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, ten říká, „*Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.*“¹⁷ S ohledem ale na článek č. 41 Listiny se dozvídáme, že tohoto práva se můžeme domáhat pouze v mezích zákona, který jej provádí. Ovšem informace o životním prostředí a jejich poskytování nepodléhají zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ale nýbrž zákonu č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Zákon č. 123/1998 Sb. se liší od zákona č. 106/1999 Sb. v tom, že se alespoň snaží vymezit informace, kterých se přímo týká a které jsou povinné subjekty povinny poskytnout. Jako příklad lze uvést například informace o stavu a vývoji životního prostředí; stavu vody; využívání přírodních zdrojů nebo připravovaných činnostech, které by mohli vést ke změně stavu životního prostředí. Toto v praxi ale může způsobit i komplikace, kdy například část požadovaných informací bude spadat pod zákon č. 106/1999 Sb. a část pod zákon č. 123/1998 Sb., v tomto případě je na povinném subjektu, aby rozlišil, které informace patří do skupiny o životním prostředí a které nikoliv a postupovat podle obou zákonů současně.¹⁸

¹⁶ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 56. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355

¹⁷ čl. 35 odst. 2 Listina základních práv a svobod. 2/1993 Sb.

¹⁸ Kompletní průvodce právem na informace o životním prostředí In: Frank Bold [online]. 2011 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/zakladni-informace/rada/kompletni-pruvodce-pravem-na-informace-o-zivotnim-prostred>

4. Vymezení pojmu osobní údaj

Definice osobního údaje je mnoho, ale obecně se dá říci, že se jedná o jakýkoliv údaj, kterým lze identifikovat konkrétní fyzickou osobu. Ovšem například jméno a příjmení může být pro jednu osobu osobním údajem a pro další nemusí, jelikož se může vyskytovat více osob se stejným jménem a příjmením. Teprve až při spojení více údajů např. příjmení a datum narození lze hovořit o osobním údaji, protože už můžeme konkrétní osobu identifikovat. Z toho vyplývá, že osobním údajem může být jeden nebo i více údajů.¹⁹

Pokud se podíváme na zákony, tak ve směrnici z roku 1995 i v GDPR je definován osobní údaj jako *informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě*.²⁰ Identifikace osoby probíhá na základě nějakého odkazu na identifikátor, kterým může být například jméno, příjmení, identifikační číslo atd.

4.1 Vývoj ochrany osobních údajů ve světě

Prvním celosvětově uznávaným mezinárodním dokumentem, který zaručoval právo na soukromí byla Všeobecná deklarace lidských práv. Přijata byla Valným shromážděním Organizací spojených národů v San Francisku v roce 1948. Tento dokument v čl. 12 stanovoval mimo jiné zákaz vystavovat kohokoliv svévolnému zasahování do soukromého života a korespondence.²¹ Podobně se k této problematice postavil další významný dokument, a to konkrétně Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod sjednaný v roce 1950 v Římě v čl. 8 právo na respektování rodinného a soukromého života.

Tyto dva mezinárodně uznávané dokumenty deklarovaly právo na ochranu soukromí obecně, ale už nebyl kladen velký důraz na ochranu osobních údajů při jejich zpracování, jelikož v době přijetí těchto dokumentů okolnosti nenutili tuto oblast zvláště upravovat.

Postupně jak se během následujících let zlepšovala technika a společnost se stávala více

¹⁹Co je, co není a co bude osobní údaj podle GDPR In: Právní prostor [online] 2017 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/co-je-co-neni-a-co-bude-osobni-udaj-podle-gdpr>

²⁰ Čl. 4, odst. 1, NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

²¹ ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 13. ISBN 9788075541529.

komplexní, zvyšovala se i nutnost na tuto skutečnost speciálně reagovat a pracovat se zpracováním osobních údajů, jako se samostatnou právní oblastí, zahrnující zvláštní právní pozornost. V 70. a 80. letech 20. století některé Evropské státy přijaly vlastní vnitrostátní předpisy, které zaručovali ochranu fyzickým osobám při zpracování osobních údajů, jednalo se například o Rakousko, Dánsko, Francii, Lucembursko, Norsko a státy jako Španělsko, Portugalsko a Rakousko zakotvily právo na ochranu osobních údajů ústavně.²²

Pokud máme mluvit o mezinárodním přesahu, stojí především za zmínku Směrnice OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) o ochraně soukromí a přeshraničních tocích osobních údajů, která byla přijata v roce 1980 radou OECD.

4.2 Mezinárodní dokumenty v historii vývoje ochrany osobních údajů

Jako první důležitý dokument v historii bych chtěl zmínit úmluvu, která byla přijata dne 28. ledna 1981 a nese název Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat. Právě díky této úmluvě se právo na ochranu osobních údajů při jejich zpracování osamostatnilo a stalo se zvláštní částí práva na ochranu soukromí. Této úmluvě se také zkráceně říká Úmluva č. 108 a definovala důležité pojmy jako osobní údaj, automatizované zpracování nebo správce.

Definice osobního údaje v Úmluvě 108 je taková: *každá informace týkající se identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby ("subjekt údajů")*,²³ tato definice přetrvává dodnes a nic na ní nemění ani Obecné nařízení. Jako další Úmluva č. 108 kladla požadavky na kvalitu údajů a aby byli získávány a zpracovávány poctivě a na legitimní účel. Jelikož měla Úmluva č. 108 velký historický dopad, co se týká ochrany osobních údajů, je 28. leden mezinárodní den ochrany osobních údajů.

Nicméně vývoj společnosti pokračoval dál, především té západní a osobní údaje se začali více častěji zpracovávat automatizovaně, novými prostředky a předávat do třetích zemí, což byl jev počínající globalizace. V evropském prostoru nastala potřeba sjednotit podmínky a pravidla při zpracování osobních údajů, jelikož jednotlivé vnitrostátní právní úpravy, které státy

²² ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 13. ISBN 9788075541529.

²³ Čl. 2, odst. 1, Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat

Evropské unie do té doby přijímaly, přestaly postačovat. Proto Evropská unie dala vzniknout nové směrnici, která měla za úkol sjednotit a upravit zpracování osobních údajů při jejich zpracování jako celek od přijetí úmluvy č. 108. a aby reflektovala technologický vývoj. Touto směrnicí je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Tato směrnice se odrážela od Úmluvy č. 108 ale zároveň brala zpracování osobních údajů mnohem komplexněji, neboť se týkala kromě plně či jen částečně automatizovaného zpracování i na neautomatizované zpracování osobních údajů, které byly obsaženy v rejstříku nebo do něj měly být zařazeny.²⁴

Bohužel směrnice, jakožto právní akty Evropské unie pouze stanovují členským státům to, čeho mají v budoucnosti dosáhnout ve svých vnitrostátních rádech. Tudíž jednotlivé státy Evropské unie měly povinnost přijmout do svých právních řádů odpovídající právní předpisy, které by vyhovovaly požadavkům Směrnice 95/46/ES. Jak už bývá zvykem, jednotlivé státy si toto provedení mnohdy vysvětlily po svém a velmi často se v některých, a to i velmi podstatných a důležitých věcech lišily. Důsledkem tohoto jevu začal hlavní cíl této směrnice harmonizovat právní řád jednotlivých států výrazně erodovat.

Proto muselo dojít k revizi celého právního rámce ochrany osobních údajů v Evropské unii. Konkrétně tato zmíněná revize začala v roce 2010 a pracovala již se získanými zkušenostmi se Směrnicí 95/46/ES. Oproti směrnici bylo tentokrát použito Nařízení Evropské unie, které se od Směrnice Evropské unie liší tím, že adresátům, kterými jsou v tomto případě jednotlivé vnitrostátní subjekty, přiznává práva a stanovuje povinnosti přímo, nikoliv státům, aby přijaly do svých právních řádů odpovídající právní předpisy.²⁵ A tak vzniklo Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob.

²⁴ ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 14-15. ISBN 9788075541529.

²⁵ ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 16. ISBN 97880755415

4.3 General Data Protection Regulation neboli GDPR

GDPR neboli plným názvem Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) je dalo by se říct reakce na vývoj lidské společnosti a zpracování informací týkajících se osobních údajů. Jak už název napovídá, jedná se o Obecné nařízení vydané Evropským parlamentem, které nám určuje, jak postupovat při zpracování osobních údajů.

Zpracováním osobních údajů rozumíme jakýkoliv úkon, který zpracovatel nebo správce provádí s osobními údaji, patří mezi ně *jakákoliv operace s osobními údaji jako je shromáždění, zaznamenání, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nahlédnutí, použití, zpřístupnění přenosem, šíření nebo jakékoliv jiné zpřístupnění, seřazení či zkombinování, omezení, výmaz nebo zničení.*²⁶

4.4 Vývoj a stav ochrany osobních údajů v České republice

V České republice byla řešena ochrana osobních údajů při jejich zpracování samostatně až po přijetí zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech. Tento zákon měl však vadu a tu, že upravoval ochranu osobních údajů při jejich zpracování pouze v elektronické podobě, nešlo tedy o komplexní a rozsáhlý zákon, který by se vztahoval i na osobní údaje zhotoveny v papírové formě, kterých bylo v 90. letech mnohem více než v elektronické. Navíc v této době tento zákon, ani žádný jiný nestanovoval dozorčí orgány, které by se zabývaly touto problematikou.

O plnohodnotném zákoně, který by chránil osobní údaje při jejich zpracování lze mluvit až s přijetím zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Díky tomuto zákonu byli osobní údaje mnohem komplexněji chráněny, a navíc byl zároveň zřízen Úřad pro ochranu osobních údajů jako dozorový úřad nad dodržování povinností, které

²⁶ Čl. 4, odst. 2, NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

vznikají při zpracování osobních údajů.²⁷ V roce 2004 musel být výše zmíněný zákon významně novelizován, jelikož Česká republika měla zájem o vstup do Evropské unie, a tudíž musela transportovat do své legislativy Směrnicí 95/64/ES.

V roce 2018 kdy nadešla účinnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) měl být zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů zrušen, neboť již odpovídající práva a povinnosti upravuje toto nařízení a zároveň měl být přijatý adaptační zákon, který měl připravit český právní řád na dopad tohoto Obecného nařízení.²⁸

K tomuto došlo ale až 12.3.2019, kdy Poslanecká sněmovna schválila zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů neboli adaptační zákon, který i zrušil dosavadní zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.²⁹

²⁷ ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 18. ISBN 9788075541529

²⁸ ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, s. 19-20. ISBN 97880755415

²⁹ Adaptační zákon k GDPR In: epravo.cz [online] 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/adaptacni-zakon-k-gdpr-byl-konecne-prijat-109122.html>

5. Informační povinnost

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím se věnuje i otázce na koho se vztahuje informační povinnost neboli, které úřady mají ze zákona povinnost poskytovat informace o jejich činnosti. O které subjekty se jedná vymezuje zákon č. 106/1999 Sb. v ustanovení § 2 a jsou jimi státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a v poslední řadě veřejné instituce. Tyto subjekty mají tzv. úplnou informační povinnost a musí poskytovat veškeré údaje a informace, kterými disponují, nebo by měli disponovat.³⁰

Dále pak informační zákon stanovuje i subjekty co mají částečnou informační povinnost, „*jedná se subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti*“.³¹

5.1 Státní orgány jako povinné subjekty

Český právní řád neobsahuje definici pojmu „státní orgán“, ale Ústava ČR se nám ho snaží přiblížit ve svém druhém článku. V právní teorii tedy lze říct, že státní orgány vykonávají své úkoly skrze tři pilíře moci, které jsou moc zákonodárná, výkonná a soudní.

Do zákonodárného pilíře patří Poslanecká sněmovna, Senát a všechny parlamentní komise a výbory. Moc výkonnou tvoří prezident republiky, vláda, 14 ministerstev a ostatní ústřední orgány státní správy kam patří například Český báňský úřad nebo Český statistický úřad atd. Jako další povinné subjekty výkonné moci, které nepatří do ústředních orgánů státní správy lze zmínit Celní správu ČR, úřady práce, katastrální úřady atd. Povinným subjektem může ale také být složka státního orgánu i přes fakt, že nemá právní subjektivitu. Dále do povinných subjektů spadají ozbrojené a neozbrojené sbory - Policie ČR, Vězeňská služba ČR

³⁰ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 62. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

³¹ § 2 odst. 2 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

a Armáda ČR. Jako poslední pilíř státní správy je moc soudní, kam spadají všechny typy soudů.³²

5.2 Územní samosprávné celky a jejich orgány jako povinné subjekty

V této skupině je již jasně definované, o které orgány se jedná. Jsou to obce a kraje ať už reprezentované starostou, radou, zastupitelstvem, hejtmanem tak i obce a kraje reprezentované obecním a krajským úřadem. Do subjektů s plnou informační povinností spadá i obecní policie, protože podle § 1 zákona č. 553/1991 Sb. je orgánem obce zřizovaný a zrušovaný v samostatné působnosti obecnou vyhláškou obce.³³

Občas vznikají rozepře v otázce, jestli jsou městské části a městské obvody povinnými subjekty podle informačního zákona. Městské části a obvody sice nedisponují právní subjektivitou podle § 18 ObčZ, ale tato skutečnost nijak podle zákona č. 106/1999 Sb. neovlivňuje to, zdali je nebo není subjekt povinen poskytovat informace a z toho vyplývá, že i městské části a obvody mají povinnost poskytovat informace, na které dostanou žádost.³⁴

5.3 Veřejné instituce jako povinné subjekty

„Veřejné instituce je takovým subjektem, jehož založení a režim řízení se odvozuje z veřejného práva, zvláště z norem správního práva a finančního, tedy norem, jimiž je popsán výkon veřejné správy.“³⁵ Veřejná správa v tomto významu neznamena jenom rozhodování o právech či povinnostech, ale zahrnuje i péči o veřejné statky ať už materiálních nebo nemateriálních a hospodaření s veřejnými prostředky, přičemž se nemusí jednat jen o finance, ale může se jednat i o věci movité, nemovité a práva, které jsou ve vlastnictví státu, krajů nebo obcí.

Pojem veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky jako povinného subjektu,

³² KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 64-65. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

³³ § 1 odst. 1 Zákon České národní rady o obecní polici 553/1991 Sb.

³⁴ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 31. ISBN 80-7201-318-1.

³⁵ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 32. ISBN 80-7201-318-1.

který je povinen poskytovat informace byl poprvé použit v § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím po novele provedené zákonem č. 39/2001 Sb. Jako hlavní důvod, proč toto zákonodárce udělal byl ten, že chtěl podřídit zákonu č. 106/1999 Sb. Český rozhlas a Českou televizi ale dopad byl mnohem větší a týkal mnohem více institucí díky jeho formulaci.³⁶

³⁶ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 31. ISBN 80-7201-318-1.

6. Způsob získání informace

Pokud jsme v situaci, kdy už víme, kdo jsou povinné subjekty, kterých se týká zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím a chceme se dostat ke konkrétní informaci o které víme, že určitý povinný subjekt má, můžeme přejít k samotnému poskytování informací. Poskytování informací lze detailněji rozdělit na různé způsoby, kterými jsou zveřejnění a vyžádání, a právě těmito dvěma způsoby se následující odstavce budou věnovat.

6.1 Zveřejnění

„Zveřejněná informace je taková, kterou může jakýkoliv subjekt vyhledat a získat. Nejlépe tomu odpovídají informace vydané v tisku, nebo na jakémkoliv jiném datovém nosiči, na který je možné informace zapsat a uchovat, dále tomu odpovídají i informace zveřejněné na úřední desce, nebo umístěná v knihovně“³⁷ S ohledem na tento odstavec informačního zákona nemůžeme považovat informaci za zveřejněnou, pokud se objeví pouze v televizním vysílání nebo rozhlasu, jelikož žadatel takovou informaci po skončení takového vysílání nemůže vyhledat a získat.

V dnešní době povinné subjekty nejčastěji využívají své webové stránky, kde informace vystaví a tím se právní požadavky na zveřejnění informace splní. Stejného výsledku úřady dosáhnou i tak, když onu informaci zveřejní již někdo jiný např. nadřazené ministerstvo v rámci souhrnného zveřejnění a dotyčný úřad na tuto informaci jen odkáže.³⁸

V oblasti zveřejňování lze dále rozlišit dvě podskupiny, a to informace zveřejněné povinně a informace zveřejněné dobrovolně. Informace, které se musí zveřejňovat povinně povinné subjekty musí poskytovat na základě Listiny základních práv a svobod podle čl. 17 odst. 1 a 2 ale přitom se řídit i článkem 17 odst. 5 (viz. kapitola 2.1 Ústavní pohled) na který pak navazuje informační zákon v § 5 odst. 1, kde je vyjmenovaný základní okruh informací, které spadají do povinně zveřejňovaných informací. Je zde například důvod pro založení povinného subjektu, způsob jakým byl založen povinný subjekt, případná výše úhrady za

³⁷ § 3 odst. 5 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: 106/1999 Sb. 1999.

³⁸ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 38. ISBN 80-7201-318-1.

poskytování informací, výroční zpráva za předcházející kalendářní rok atd. Jak již bylo zmíněno, existuje i druhý způsob zveřejnění, a to zveřejnění dobrovolně, takovéto informace jsou zveřejňovány na základě vlastní úvahy úřadů, ale ovšem v rámci povinné ochrany některých informací, které nesmí být zveřejněné jako například některé osobní údaje. Úřady dobrovolně zveřejňují informace proto, že tím předcházejí budoucím dotazům, jelikož si žadatel tuto informaci může najít sám a pokud si i tak zažádá o informaci, dotyčný úřad ho na informaci může jen odkázat. Jako další důvod by se dalo uvést, že tímto se úřady snaží být více důvěryhodné a vstřícné pro veřejnost, jelikož každý tak může vidět do jejich činnosti.³⁹

6.2 Vyžádání

Pokud nastane situace, kdy osoba, která chce získat určitou informaci tuto informace nenalezne, tudíž nebyla zveřejněna, nebo mu tato zveřejněná informace nevyhovuje, např. se obává chyby, může postupovat dvěma způsoby, a to o informaci zažádat písemně nebo ústně. U obou těchto způsobů úřad nemá právo ptát se na motivaci žadatele, nebo způsob jakým žadatel s informací naloží, jelikož je to žadatelova osobní záležitost.

Jestliže se jedná o ústní žádost, tak jí žadatel může podat osobně na úřadě nebo telefonicky. Nevýhod ústní žádosti oproti písemné je několik, například to, že pokud žadatel není s informací spokojen, nemůže podat opravný prostředek a dále pro ústní žádost nejsou ani lhůty pro její vyřízení. Pokud těmto komplikacím chceme předejít musíme podat žádost písemně.⁴⁰

Písemná žádost je podána dnem, kdy ji obdržel povinný subjekt. Žadatel si přitom musí dát pozor na několik věcí. Ze žádosti musí být zřejmé, kterému úřadu je určena, a že žadatel žádá o informaci na základě zákona č. 106/1999 Sb. Dále fyzická osoba musí v žádosti uvést své jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu po případě adresu pro doručování. Právnická osoba je povinna uvést název, identifikační číslo osoby, adresu sídla a adresu pro doručování, liší-li se od adresy sídla. Po podání žádosti o informace povinný subjekt tuto žádost posoudí a chybí-li některý údaj o žadateli, musí tento povinný subjekt vyzvat do

³⁹ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 39. ISBN 80-7201-318-1.

⁴⁰ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 40-42. ISBN 80-7201-318-1.

sedmi dnů žadatele o doplnění těchto informací a pokud žadatel tak neučiní do třiceti dnů, žádost se následně odloží. Dále může nastat situace, kdy všechny údaje o žadateli jsou v pořádku, ale problém je v samotné žádosti o informaci, ze které nemusí být zřejmé, na kterou informaci se žadatel ptá, nebo je dotaz formulován moc obecně, v takovém případě má povinný subjekt opět sedm dní na to, aby vyzval žadatele o upřesnění žádosti a žadatel má opět třicet dní na vyřízení s tím rozdílem, že pokud žadatel na tuto výzvu nezareaguje, žádost se neodloží ale odmítne. V případě, kdy žadatel předloží žádost o informaci povinnému subjektu, ale nebude se vztahovat k působnosti onoho konkrétního subjektu, žádost se automaticky odloží a o této skutečnosti je žadatel informován do sedmi dnů od doručení jeho žádosti. Pokud nic z výše uvedeného a ani žádná jiná skutečnost poskytnutí informace nebrání, má povinný subjekt povinnost informaci poskytnout do patnácti dnů od přijetí žádosti nebo ode dne jejího doplnění. Tato lhůta lze i z vážných důvodů prodloužit, avšak nejdéle o deset dní.⁴¹

6.3 Odkázání na zveřejněnou informaci

Pokud žadatel podá žádost o poskytnutí informace, která již byla nějakým způsobem zveřejněna (viz. podkapitola 6.1 Zveřejnění), má povinný subjekt možnost žadatele nasměrovat neboli odkázat na místo, kde se informace, na kterou si podával žádost nachází, musí tak ale uskutečnit do sedmi dnů. Úřady tak jednají, aby provedli zásadu hospodárnosti a efektivnosti. Žadatel i přesto může nadále trvat na poskytnutí zveřejněné informace přímo úřadem a tento úřad má povinnost tak uskutečnit, ovšem toto právo žadatel ztrácí, pokud žádost podal elektronicky a požadovanou informaci lze zjistit dálkovým přístupem a žadateli byl sdělen odkaz na webovou stránku, kde se ona informace nachází.⁴²

⁴¹ § 14 odst. 1-7 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

⁴² § 6 odst. 1-2 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

6.4 Odvolání

Proti rozhodnutí povinného subjektu, který odmítl žádost o poskytnutí informace, nebo když úřad neodpoví vůbec ve stanovené lhůtě lze podat odvolání. Odvolání žadatel musí podat do 15 dnů od okamžiku doručení rozhodnutí o odmítnutí u povinného subjektu, u kterého podal onu zamítnutou žádost o poskytnutí informace. Jestliže povinný subjekt pochybí a nepoučí žadatele ve svém rozhodnutí o odmítnutí žádosti o možnosti odvolání lze se odvolat i po lhůtě, to umožňuje § 83 odst. 2 zákona č.500/2004 Sb., nejdéle však 90 dní poté, kdy žadatel obdržel ono rozhodnutí.⁴³

Pokud povinný subjekt obdrží odvolání, musí co nejdříve, nejpozději však do 30 dnů předat odvolání vyššímu úřadu, nebo vyšší instanci, tento úřad nebo instance musí o odvolání rozhodnout do 15 dnů ode dne, kdy jim bylo nižší instancí odvolání předáno. Když odvolací orgán původní rozhodnutí povinného subjektu nepotvrdí, má dvě možnosti, záporné rozhodnutí povinného subjektu zruší a věc vrátí k novému projednání, což znamená, že opět začne běžet nová lhůta na poskytnutí informace, ale tentokrát se informace musí poskytnout a druhou možností je rozhodnutí povinného subjektu zrušit nebo změnit, v této situaci není již žádná lhůta, odepření informace je zrušené a úřad musí neprodleně informaci poskytnout.⁴⁴

6.5 Žaloba

Jestliže vyšší úřad nebo vyšší instance odvolání zamítne, žadatel se dále odvolat nemůže a takové rozhodnutí je ihned v právní moci. Pokud si ale žadatel i nadále myslí, že má na poskytnutí informace, o kterou žádal právo, může podat správní žalobou ke správnímu soudu, kterým je krajský soud, a to ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího orgánu. Takovouto žalobu lze podat až tehdy, kdy žadatel vyčerpá všechny opravné prostředky.⁴⁵

Po přešetření důvodů odepření informace soudem musí soud rozhodnout, v případě,

⁴³ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 49. ISBN 80-7201-318-1.

⁴⁴ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 50. ISBN 80-7201-318-1.

⁴⁵ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 51-52. ISBN 80-7201-318-1.

kdy zruší rozhodnutí povinného subjektu o odepření žádosti a přikáže mu požadovanou informaci poskytnout jde o princip apelační. Pokud by se jednalo o princip kasační, pouze by se zrušilo předešlé rozhodnutí a věc by se musela znovu projednat. Proti rozhodnutí krajského soudu lze dále podat kasační stížnost o které poté bude rozhodovat Nejvyšší správní soud.⁴⁶

⁴⁶ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 110-112. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

7. Ochrana informací

Ochrana informací je právní princip, podle kterého se řídí poskytování informací. Spočívá v tom, že kdykoliv je podána žádost o poskytnutí informace, úřad musí přezkoumat zákon, nebo přesněji řečeno konkrétní ustanovení zákona a pokud informace spadá do určitého okruhu informací, které se nesmějí poskytovat, úřad musí omezit přístup k takovéto informaci. Jakým způsobem povinný subjekt omezí přístup k informaci, není libovolné, ale má svůj technický a formální způsob a podrobně popsane náležitosti.

Obecně platí, že povinný subjekt poskytne všechny požadované informace po vyloučení těch, které spadají podle zákona pod ochranu. Pokud povinný subjekt poskytne jen část informací z důvodu, že zbylé spadají pod ochranu, musí k tomu poskytnou tzv. doprovodnou informaci, tu definuje zákon č. 106/1999 Sb. *jako informaci, která souvisí s informací o kterou si žadatel podal žádost například informace o její existenci, původu, důvodu odepření, době, po kterou důvod odepření trvá a kdy bude znovu přezkoumán atd.*⁴⁷ jak už znění tohoto zákona napovídá, v praxi to znamená například, že povinný subjekt žadateli oznámí, že žádaná informace je chráněná, tedy ji nemohou poskytnout, ale informaci vlastní, dále sdělí jak je chráněná informace rozsáhlá či jaký je počet odepřených informací a do kdy bude informace chráněná apod. Při rozhodnutí o odepření informace je povinnou doprovodnou informací právní důvod, kvůli kterému byla informace odepřena.⁴⁸

7.1 Odepřené informace

Některé informace spadají do kategorie chráněných informací, u kterých povinné subjekty mají pouze jednu možnost rozhodnutí, a to odepření takovéto informace. Podkapitoly, které následují po této, budou pojednávat o tom, jaké informace se v této kategorii nacházejí.

⁴⁷ § 3 odst. 6 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

⁴⁸ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 60-61. ISBN 80-7201-318-1.

7.1.1 Utajované informace

První skupinou informací, které se musí povinně odepřít jsou informace utajované. Těmto informacím se věnuje zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, který nahradil původní zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností. Jako důvod k tomuto kroku se uvádí odstranění aplikační složitosti některých původních ustanovení, založení zcela nových institutů, které by garantovali právní jistoty jednotlivých fyzických a právnických osob a v neposlední řadě zvýšení transparentnosti při rozhodování Národního bezpečnostního úřadu.⁴⁹

„Tento zmíněný zákon upravuje, co informace musí obsahovat, aby byla klasifikována jako informace utajovaná, dále stanovuje, jaký přístup k nim mají úřady mít a další podmínky ochrany.“⁵⁰ „Utajovanou informací je každá informace, která může způsobit újmu zájmu České republiky nebo tento zájem ohrozit svým vyjádřením“.⁵¹ Zájmem České republiky může být například zachování ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti, zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti mezinárodních závazků a obrany, do těchto zájmů ale spadá i ochrana ekonomiky a ochrana života a zdraví fyzických osob.⁵²

Újma zájmů České republiky se dále dělí na 3 stupně podle závažnosti a to mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu. Tyto stupně újmy se od sebe liší tím, jaké následky vzniknou, pokud se vyhradí utajované informace osobě bez oprávnění nebo jejich zneužití.

⁴⁹ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 83-84. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁵⁰ § 1 Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

⁵¹ § 2 odst. a) Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

⁵² § 2 odst. b) Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

7.1.2 Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje

Ustanovení § 8a zákona č. 106/1999 Sb. nám říká, že Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu. Do 24.4.2019 byl tímto právním předpisem zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který byl zrušen z důvodu přijetí adaptačního zákona č. 110/2019 Sb., který navazoval na přijetí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 (viz. podkapitola 4.4)

Na základě tohoto zákona a nařízení musí povinný subjekt dbát na ochranu osobnosti, občanské cti, důstojnosti, soukromí a ochranu jména a projevů osobní povahy. Dále je velmi důležité, aby jakékoliv fotografie, hlasové záznamy, podobizny a jiné záznamy týkající se fyzické osoby byli pořízeny nebo použity jen s jejím svolením. Toto neplatí podle z. č. 106/1999 Sb. na poskytování osobních údajů o veřejné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, pokud tyto informace vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním či pracovním zařazení.⁵³

7.1.3 Příjemci veřejných prostředků

Příjemci veřejných prostředků jsou osoby, kterým nějaký povinný subjekt poskytl veřejné prostředky. Podle informačního zákona § 8b povinný subjekt může o takových osobách poskytnout základní informace, kterými jsou jméno, příjmení, rok narození, obec, kde má příjemce trvalý pobyt, výše, účel a podmínky poskytnutých veřejných prostředků.⁵⁴ Toto se ale nevztahuje na příjemce veřejných prostředků v oblasti sociální, poskytování zdravotních služeb, hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti, státní podpory stavebního spoření a státní pomoci při obnově území, pokud osoba, která přijala veřejné prostředky spadá do některé z více vypsanych skup, její informace spadají pod ochranu a nesmějí se tudíž poskytovat.⁵⁵

⁵³ § 8a odst. 2 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

⁵⁴ § 8b odst. 2 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

⁵⁵ § 8b odst. 3 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

7.1.4 Ochrana obchodního tajemství

Ochrana obchodního tajemství je zakotvena v zákoně č 106/1999 Sb., ale vymezení pojmu obchodní tajemství musíme hledat v Novém občanském zákoníku. Náš Nový obchodní zákoník na rozdíl od jiných v Evropě nečlení tajemství na více kategorií, ale všechny tyto skutečnosti spadají pod ochranu obchodního tajemství, tudíž i definice v tomto zákoně je širší a týká se „*tajemství konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.*“⁵⁶

Pokud se ještě jednou podíváme na zákon č. 106/1999 Sb., konkrétně na § 9, najdeme v něm výjimku o ochraně obchodního tajemství a to takovou, že jestliže se informace týká používání veřejných prostředků, může se takováto informace poskytnout aniž by byla porušena ochrana obchodního tajemství.⁵⁷

7.1.5 Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů

V tomto případě se jedná o všechny informace, které povinné subjekty získaly od fyzických a právnických osob v rámci daňového řízení, řízení o výběru poplatků, řízení o penzijním nebo zdravotním pojištění či sociálním zabezpečení. Takovéto informace povinné subjekty nesmějí poskytovat, navíc část těchto informací o fyzických osobách spadá pod ochranu osobních údajů (viz. podkapitola 7.1.2). Toto omezení se netýká povinných subjektů, úřady tedy nesmějí odeprít informaci, jaké a jak vysoké daňové odvody měly, pokud takové daňové řízení již skončilo.⁵⁸

⁵⁶ § 504 Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

⁵⁷ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 89. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁵⁸ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 65-66. ISBN 80-7201-318-1.

7.1.6 Podmíněné informace

Úřad také nesmí poskytnou tzv. podmíněnou informaci, jde o informaci, kterou fyzická nebo právnická osoba předá povinnému subjektu dobrovolně. Výjimka je, pokud tato osoba sdělí výslovný souhlas s poskytnutím takto předané informace. Osoba sdělující takovou informaci může dát souhlas i jen s částečným poskytnutím, to znamená, že určí, která část informace se může a naopak, která nesmí poskytnout. V praxi může jít o různé oznámení, stížnosti, petice nebo žádosti atd.⁵⁹

7.1.7 Pravidelně zveřejňované informace

Některé povinné subjekty zveřejňují informace na základě zvláštních zákonů pravidelně v předem stanovených obdobích pro všechny osoby, které by o ně měli zájem. Pokud tak úřad činí, nemá dále povinnost poskytovat informace žadateli před dalším pravidelným zveřejněním, naopak po pravidelném zveřejnění má úřad povinnost takovou informaci poskytnout i když ji již zveřejnil.⁶⁰ Takovýmito úřadem je například Český statistický úřad, který se řídí zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě nebo Česká národní banka, která se řídí zákonem č. 6/1993 Sb. o České národní bance např. dle § 3 odst. 5 „*musí Česká národní banka zveřejňovat informace o své činnosti jednou za tři měsíce.*“⁶¹

7.1.8 Ochrana duševního vlastnictví

Velké množství informací spadá pod ochranu duševního vlastnictví, Patří sem informace, které by vyjádřením porušili ochranu práv třetích osob podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském. Jde především o autorskou ochranu, ale také o ochranu průmyslových vzorů

⁵⁹ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 96. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁶⁰ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 67. ISBN 80-7201-318-1.

⁶¹ § 3 odst. 5 Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

a další typy ochrany. Úřady tedy tyto informace nesmějí poskytovat, jinak by porušili takto stanovenou ochranu.⁶²

7.1.9 Informace získané při inspekční, kontrolní a obdobné činnosti

Úřady také disponují informacemi o jiných osobách (většinou firmách), které získali při plnění úkolů v rámci kontrolní, dozorové, dohledové nebo obdobné činnosti, tyto úkony provádějí na základě zvláštních právních předpisů např. 552/1991 Sb., o státní kontrole nebo zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, podle kterých jsou úřady, které plní kontrolní činnost vázány mlčenlivostí. V tomto případě je těmito např. úřady myšlen živnostenský úřad nebo Česká obchodní inspekce.⁶³

Zákon č. 106/1999 Sb. však dodává ve svém ustanovení § 11 odst. 3, že povinný subjekt smí poskytnout informace, které vzniknou jeho činností při plnění této činnosti. Tím zákonodárce myslí, že povinné subjekty musí chránit informace o třetích osobách a poskytne jen informace, které sám vytvoří na konci své činnosti, tedy například o udělení pokut, závěr kontroly atd.

7.1.10 Informace o trestním řízení

V informačním zákoně je uvedeno, že povinný subjekt nesmí poskytovat informace o právě probíhajícím trestním řízení, nebo takové informace, které by poskytnutím mohli zmařit nebo ohrozit trestní řízení. Podrobněji se tomuto tématu věnuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). V tomto zákoně, zejména v § 8a je řečeno, na co se musí dbát při poskytnutí informací. Hlavně jde o zabránění úniku informací o osobách zúčastněných na trestním řízení, které přímo nesouvisejí s trestnou činností a aby nebyla za žádných okolností porušena presumpce nevinu.⁶⁴

⁶² KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 67. ISBN 80-7201-318-1.

⁶³ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 98-99. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁶⁴ § 8a Zákon č. 141/1963 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

7.1.11 Další případy ochrany informací

Zvláštní ochrana se vztahuje i na informace ze zvláště citlivých oblastí. Jednou z nich je již zmíněná informace o probíhajícím trestním řízení, dále se do této skupiny řadí například *:informace o rozhodovací činnosti soudů, výjimkou jsou rozsudky; činnost zpravodajských služeb jako je plnění úkolů; přípravě, průběhu a projednávání výsledků kontrol v orgánech Nejvyššího kontrolního úřadu a v neposlední řadě činnosti České národní banky v souvislosti s vedením centrální evidence účtů.*⁶⁵

To proč nelze poskytovat tyto informace je zřejmé, například poskytnutí informace o probíhající kontrole Nejvyššího kontrolního úřadu nebo činnosti zpravodajských služeb by vedla k neefektivnosti jejich práce.

7.2 Možnost omezení informace

Informační zákon dává úřadům v případech některých informací možnost se sami rozhodnout, jestli žádanou informaci poskytnou, či omezí. Těmito informacemi mohou být vnitřní pokyny a personální předpisy; nehotové informace; Informace poskytnuté NATO a EU. Pokud se úřad rozhodne informaci neposkytnout, musí k tomu mít důvod a neposkytnutí musí být nezbytné. Tento důvod pak uvede do doprovodné informace (viz. kapitola 7).

7.2.1 Vnitřní pokyny a personální předpisy

Jako první okruh informací, které povinný subjekt může omezit na základě ustanovení §11 odst. 1 z. č. 106/1999 Sb., jsou vnitřní pokyny a personální předpisy které se vztahují k povinnému subjektu. Může jít například o evakuační plán úřadu nebo o pokyn o výdeji spotřebního materiálu apod.⁶⁶ Jak tomu je u obchodního tajemství, tak i vnitřní pokyny a personální předpisy bývají nadužívány a úřady tak označují i věci, které do této skupiny nepatří. Například vnitřní struktura úřadu nelze zařadit do této skupiny, a to ani funkce a jména

⁶⁵ § 11 odst. 4 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: 106/1999 Sb. 1999.

⁶⁶ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, s. 66. ISBN 80-7201-318-1.

zaměstnanců, které tyto funkce vykonávají, protože představují funkci úřadu navenek. Tudiž nemůžeme považovat za vnitřní pokyn a personální předpis každý dokument, který takto úřad označí, vždy je rozhodující skutečný obsah daného dokumentu.⁶⁷

7.2.2 Nehotové informace

Podobně jako u vnitřních pokynů a personálních předpisů se úřady mohou rozhodnout omezit poskytnutí nehotové informace. Jedná se o nehotové nebo připravované informace, které vznikají během přípravy nějakého rozhodnutí, konkrétně například o různé náměty a koncepty v ústředním procesu. Pokud ale již proběhlo rozhodnutí, při kterém tato informace vznikla, musí být povinně zpřístupněna. Vznikající informací zároveň také není hotová informace, která byla vložena do ústředního procesu jinou osobou, i když tento proces ještě není u konce. Například podnět k zahájení řízení nemůžeme považovat za chráněnou informaci i když řízení ještě neskončilo.⁶⁸

7.2.3 Informace poskytnuté NATO a EU

Poslední skupina informací, které jsou označeny jako informace, které se mohou omezit podle z. č. 106/1999 Sb., jsou informace, které byli poskytnuté ze strany NATO nebo EU. Takovéto informace jsou v zájmu bezpečnosti státu a ochrany práv třetích osob označeny jako „NATO UNCLASSIFIED“ v případě že se jedná o informace od NATO a „LIMITE“ v případě, že jde o informace od EU. V únoru 2008 se kvůli požadavkům NATO a EU novelizoval zákon č. 106/1999 Sb. a tyto informace se již neposkytují, s výjimkou, pokud k tomu původce dá souhlas a z toho vyplývá, že by se tyto informace neměli řadit do informací s možností omezení, jelikož je lze poskytnout jen s více zmíněným souhlasem.⁶⁹

⁶⁷ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 95. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

⁶⁸ KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 66. ISBN 80-7201-318-1.

⁶⁹ KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 96. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 9788021051355.

8. Ústřední orgány ve věci ochrany informací

V práci je několikrát zmíněna ochrana informací a orgány, které tuto ochranu zajišťují, musíme ale zmínit, že jsou i specifické okruhy chráněných informací, u kterých dohlížíjí na ochranu a dodržování této ochrany podle zákona speciální orgány tzv. ústřední správní úřady. V následujících podkapitolách se těmto ústředním správním úřadům ve věci ochrany informací chci věnovat.

8.1 Úřad pro ochranu osobních údajů

Tento Úřad byl zřízen zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, který byl již zmíněn v podkapitole 4.4. Tento již zrušený zákon, jak již bylo řečeno zřídil, vymezil činnost, působnost a sídlo tohoto úřadu. Po zrušení tohoto zákona vymezuje působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů článek 55 až 59 GDPR a §50 až §60 z. č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Co se týká dozoru samotného, tak se Úřad řídí zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

Mezi důležité činnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů lze například zahrnout dozor nad dodržováním povinností při zpracování osobních údajů v oblasti elektronických komunikací. Tento dozor se řídí zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, který v § 87 odst. 3 říká, že právě tento Úřad vykonává dozor nad dodržováním povinností při zpracování osobních údajů. V § 88 odst. 4-6 stejného zákona č 127/2005 Sb. je psáno, že tento zákon ukládá povinnost tomuto úřadu přijímat, posuzovat a prošetřovat oznámení o porušení ochrany osobních údajů.⁷⁰

Jako další neméně důležité činnosti Úřadu lze zmínit Dozor nad dodržováním povinností při šíření obchodních sdělení; projednává přestupky a ukládá pokuty; informuje správce a zpracovatele o jejich povinnostech v oblasti ochrany osobních údajů; zajišťuje plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv atd.⁷¹

⁷⁰ O působnosti Úřadu. In: *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2013 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1269&p1=1269

⁷¹ § 54 Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

8.2 Národní bezpečnostní úřad

Stejně tak jako Úřad pro ochranu osobních údajů, tak i Národní bezpečnostní úřad je ústředním správním úřadem. Jeho postavení je stanoveno zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti a je tím přesně jak už název zákona napovídá, ochrana utajovaných informací a vydávání dokladů o bezpečnostní způsobilosti. NBÚ chrání utajované informace už tím, že prověřuje fyzické osoby a podnikatele, kteří mají dostat osvědčení o bezpečnostní způsobilosti, díky kterému se následně dostanou k utajovaným informacím, nebo mohou vykonávat citlivou činnost. Může se jednat např. o informace vojenské, ekonomické, bezpečnostní atd. (viz. podkapitola 7.1.1).

Metody, které NBÚ používá je hlavně sběr dalších informací, které následně vyhodnotí. Zdrojem takovýchto informací mohou být například veřejnosti přístupné zdroje jako registry a evidence vedené orgány státu, ale i informace od podnikajících fyzických osob nebo právnických osob, ale i od dotyčného prověřovaného subjektu. NBÚ při sběru a ochraně informací spolupracuje se všemi zpravodajskými službami ČR, PČR, Ministerstvem vnitra a na mezinárodní úrovni s bezpečnostními úřady států řadící se do NATO a EU.

Kontrolu NBÚ od 1. ledna 2006 provádí podle zákona č. 412/2005 Sb. Poslanecká sněmovna, která k této kontrole má zvláštní orgán, který má sedm členů a nese název „Stálá komise pro kontrolu NBÚ“.⁷²

8.3 Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra má svoji působnost vymezenou §12 zákonem č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Ten uvádí, že Ministerstvo vnitra ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, kromě této úlohy plní mimo jiné také úlohu koordinační v oblasti organizace a výkonu veřejné správy.⁷³ Taktéž je nadřízeným orgánem pro kraje, pokud poskytují informace ze samostatné působnosti, od toho se odvíjí jeho úkol, vést Českou republiku při poskytování informací, snaží se hlavně, aby se

⁷² O nás. In: *Národní bezpečnostní úřad* [online]. 2015 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/>

⁷³ § 12 Zákon č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

používali moderní elektronické nástroje, které jsou dostupnější, levnější, rychlejší a zároveň více transparentní. Tato síť moderních nástrojů jako je Czech POINT, datové schránky a systém základních registrů se jmenuje eGovernment. Na závěr lze dodat, že podle zákona č. 106/1999 Sb., Ministerstvo vnitra stanovuje vyhláškou strukturu informací zveřejňované o povinném subjektu umožňující dálkový přístup.⁷⁴

⁷⁴ § 21 odst. 4 Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *106/1999 Sb.* 1999.

9. Závěr

Těmto závěrečnými řádky bych chtěl tuto práci zrekapitulovat, ale jak již bylo zmíněno v úvodu, i v tuto chvíli vznikají nové informace a je jen na lidech, jak s těmito informacemi naloží. Některé tyto informace spadají pod právo na informace, které jak již sami už jistě víte je velmi důležité z pohledu státu, ale i z pohledu občanů, jelikož je nepřehlédnutelnou součástí demokratické společnosti a jedním ze základních lidských práv.

Prvním cílem této práce bylo čtenáři blíže objasnit pojem informace, se kterým se pracuje v celé práci, o to se snaží první kapitola, která je věnována pouze tomuto pojmu. Usoudil jsem, že je vhodné hned ze začátku definovat tento pojem pomocí informačního zákona nejen proto, že definice je srozumitelná a jednoduchá, ale chtěl jsem čtenáře obeznámit s tímto zákonem hned v úvodu, jelikož je stěžejní pro toto téma. Následně po vymezení pojmu informace bylo vhodné si říci, kdy informace zažili největší vývoj a kvůli čemu se vlastně tak rozšířili.

V druhé kapitole této práce jsem se zaměřil více na zakotvení práva na informace v Listině základních práv a svobod a způsob jakým je v Listině popsán a jaké práva nám přiznává a jaké povinnosti ukládá. Druhým tématem této kapitoly bylo, jak mezinárodní smlouvy ovlivňují toto právo a jaké dokumenty na základě toho vznikly.

Následující kapitola pojednávala o již zmíněném informačním zákoně. Tato kapitola slouží k tomu, aby čtenář plně pochopil, co to informační zákon je, jak funguje, jaké má zásady a jaký má vztah k ostatním zákonům. Proto je v této části zmíněn i zákon o právu na informace o životním prostředí, se kterým se mnohdy prolínají. Neprolíná se pouze jen s informacemi o životním prostředí, ale i s osobními údaji, ale tomuto tématu jsem věnoval další samostatnou kapitolu, jelikož je to velice obsáhlé téma a strhlo na sebe v posledních letech velkou pozornost.

V kapitole páté je řešena informační povinnost, aby se čtenáři dozvěděli, jaký subjekt je povinen poskytovat informace a co to je informační povinnost. Tuto kapitolu jsem umístil na tuto pozici záměrně, jelikož následná kapitola informuje, jakým způsobem o informaci lze zažádat, nebo jak ji získat a k tomu samozřejmě potřebujeme vědět, u jakého subjektu lze žádat. Jak bylo řečeno kapitola šest řeší všechny způsoby, jak se lze k požadované informaci dostat, ale zabývá se i možnostmi, kdy úřad žádost o informaci odmítne a subjekt, který o ní žádal podá odvolání nebo následně i žalobu.

Sedmá a nejobsáhlejší kapitola se dostává k hlavnímu tématu práce, což je ochrana informací. Začátek této kapitoly je z části teoretický a seznamuje čtenáře co to ochrana informací je a proč je potřeba. Následují podkapitoly, které popisují každý případ chráněné informace. V této kapitole jsem popsal i informace, které se mohou omezit, jelikož mi přijde vhodné je do této části zařadit.

Poslední kapitolou jsou ústřední orgány, které si zasloužili samostatnou kapitolu, protože hrají v oboru ochrany informací velkou roli. V úplném závěru jsou přiloženy všechny zdroje, ze kterých jsem při vypracování této práce čerpal a přílohy žádosti o informace a rozhodnutí o neposkytnutí informace.

Na závěr bych chtěl říci, že jsem vděčný, že jsem mohl zpracovat toto téma, jelikož jsem při své odborné praxi pracoval na Krajském úřadě Plzeňského kraje na odboru kontroly, dozoru a stížností, kde jsem mimo jiné vyřizoval žádosti o poskytnutí informací a od samého začátku mne toto téma zaujalo, jelikož mi umožnilo prohloubit mé dosavadní znalosti.

10. Cizojazyčné resumé

In these final words I want conclude this bachelor's thesis, but as it was mentioned in introduction even at this moment new information are arising and it is only up to people how they work with them. Some of this information are falls under information law. This law is important for the state but also for citizens because it is very important part of democratic society and one of basic human rights.

The main focus of the first part of this thesis was term „information“ due to its usage in the most parts of the work. Second chapter is more about information in Czech law represented by Charter of Fundamental Rights and Freedoms but also in international agreements which Czech Republic follows.

Following part explains what information law is, how it works and what its relationship to other laws. One of this related law is right to know information about environment. The next big chapter is about personal information. This problem was main topic during several past years in European union and it leads to adopting GDPR.

The theme of the fifth chapter is information obligation for authorities which leads into chapter six where are described ways how to get information what we need. If the information is public, we can easily find it or second option is making request. The authorities can give us the information or decline request. The second part of chapter six presents options what to do if request is declined.

Most important chapter is chapter seven where are in detail described secured information and information which can authorities limit. Final chapter represents us central authorities and their importance for information law.

I enjoyed this topic thanks my previous work experience in making of this thesis and I gained new and improved my existing knowledge about this theme.

11. Seznam použité literatury

11.1 Právní předpisy

1. Zákon o svobodném přístupu k informacím 106/1999 Sb.
2. Listina základních práv a svobod 2/1993 Sb.
3. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.
4. Všeobecná deklarace lidských práv 1948
5. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
6. Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
7. Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti 412/2005 Sb.
8. Zákon občanský zákoník 89/2012 Sb.
9. Zákon o České národní bance 6/1993 Sb.
10. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád) 141/1963 Sb.
11. Zákon o zpracování osobních údajů 110/2019 Sb.
12. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy 2/1969
13. Zákon České národní rady o obecní polici 553/1991

11.2 Literatura

14. BREJCHA, Aleš. *Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu*. 1.vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998, 288 s. ISBN 80-859-6347-7.
15. MLEZIVA, Emil. *Diktatura informací: jak s námi informace manipulují*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 133 s. ISBN 80-868-9812-1.
16. KOLMAN, Petr. *Právo na informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 216 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 441. ISBN 978-802-1051-355.
17. KUŽÍLEK, Oldřich. *Svoboda informací: Svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, 182 s. ISBN 80-720-1318-1.
18. ŽŮREK, Jiří. *Praktický průvodce GDPR*. 2. vyd. Nakladatelství ANAG, 2018, ISBN 9788075541529.

11.3 Jiné zdroje

19. Svoboda projevu a právo na informace v ČR In: *Ius Wiki* [online] 2012 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.ius-wiki.eu/ustavni-pravo/pfuk/ustavko/zkouska/otazka-42>
20. Dobrá správa v dokumentech Rady Evropy In: Ministerstvo vnitra ČR [online] 2008 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>
21. Kompletní průvodce právem na informace o životním prostředí In: Frank Bold [online]. 2011 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/zakladni-informace/rada/kompletni-pruvodce-pravem-na-informace-o-zivotnim-prostred>

22. Co je, co není a co bude osobní údaj podle GDPR In: Právní prostor [online] 2017 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/co-je-co-neni-a-co-bude-osobni-udaj-podle-gdpr>
23. Adaptační zákon k GDPR In: epravo.cz [online] 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/adaptacni-zakon-k-gdpr-byl-konecne-prijat-109122.html>
24. O působnosti Úřadu. In: *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2013 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1269&p1=1269
25. O nás. In: *Národní bezpečnostní úřad* [online]. 2015 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/>

13. Přílohy

Příloha č. 1: Vzor žádosti o poskytnutí informace

Žádost o poskytnutí informace

(dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím)

Žadatel:
Adresa (sídlo):

IČ / RČ:
DIČ:
Telefon:
e-mail:

žádá odbor úřadu o poskytnutí této následující informace:

.....
.....
.....
.....

(charakteristika)

Způsob poskytnutí informace: (vyznačte zvolený způsob)

- a) zaslat na adresu:
b) zaslat e-mailem:
c) k osobnímu vyzvednutí v budově úřadu

Děkuji

Datum a místo:

Podpis:

Převzal:

Dne:

Příloha č. 2: Rozhodnutí o neposkytnutí informace

Rozhodnutí o neposkytnutí informace

Městský (Obecní) úřad

adresa (tel. kontakt):.....

Čj. 0000/2014

R O Z H O D N U T Í

Městský (Obecní) úřad rozhodl ve věci žádosti o poskytnutí informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen zákon), kterou podal dne ... pan/paní, narozen/a, trvale bytem, podle ustanovení

§ 7 v případě odmítnutí utajovaných informací

§ 8a v případě odmítnutí informací týkajících se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby, ochrany osobnosti, osobních údajů

§ 8b v případě odmítnutí informací týkajících se poskytování veřejných prostředků podle zákonů v oblasti sociální, poskytování zdravotní péče, hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti, státní podpory stavebního spoření a státní pomoci při obnově území

§ 9 v případě ochrany obchodního tajemství

§ 10 v případě ochrany důvěrnosti majetkových poměrů

§ 11 zejména v případě informací vztahujících se výlučně k vnitřním a personálním předpisům povinného subjektu, nových informací, ochrany autorského práva, informací vzniklých plněním kontrolní a dozorové činnosti dle zvláštního zákona,

§ 15 a § 20 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, ve spojení s příslušnými ustanoveními zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v platném znění (dále jen správní řád),

t a k t o :

Žádost o poskytnutí informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, kterou podal dne pan/paní, narozen/a, trvale bytem, se

o d m í t á n e b o č á s t e č n ě o d m í t á .

O d ů v o d ě n í :

Písemnou žádostí o poskytnutí informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, kterou podal u Městského (Obecního) úřadu dne pan/paní, narozen/a, trvale bytem, žadatel požaduje (Stručně popsat, co je obsahem žádosti. Dále popsat na základě jakých právních předpisů a proč Městský (Obecní) úřad odmítá určité informace poskytnout.)

Z výše uvedených důvodů Městský (Obecní) úřad rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí.

Veškeré ostatní požadované informace obec žadateli poskytla a doručila spolu s tímto rozhodnutím (popř. v elektronické podobě na e-mail).

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 15 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění ve spojení s § 81 odst. 1 správního řádu podat do 15 dnů od jeho oznámení odvolání ke Krajskému úřadu kraje prostřednictvím Městského (Obecního) úřadu Lhůta k odvolání se počítá ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí. Včas podané odvolání má v souladu s ustanovením § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek.

V dne 30.06.2014

otisk úředního razítka

(oprávněná úřední osoba -
jméno, příjmení, funkce,
podpis)